การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

An Application of Sangahavatthu Principle to Reduce the Conflicts in the Community of Wat Maichareonrat, Nong Chok, Bangkok

พระปลัดสุรศักดิ์ วรวิทยธาดา
Phrapalad Surasak Worawitthayathada

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
E-mail: dn.2519@gmail.com

Received October 22, 2023; **Revised** September 30, 2023; **Accepted** December 31, 2023

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปรอิสระ และ 3) เพื่อเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร งานวิจัยเป็นเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์มีการประยุกต์ใช้หลักสังควัตถุ 4 ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ประชาชนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความรักความสามัคคีในชุมชน 2) พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ และพูดให้กำลังใจกัน 3) มีการคอยช่วยเหลือเมื่อมีคนเดือดร้อนโดยไม่หวังผลตอบแทน ร่วมกันพัฒนาชุมชน 4) มีการปฏิบัติกับทุกคนในชุมชนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

ผลการเปรียบเทียบความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ที่มี เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ประชาชนในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์จึงได้นำหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรม สำหรับการในการใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ: หลักสังคหวัตถุ 4; ความขัดแย้งในชุมชน; พระพุทธศาสนา

Abstract

This article aimed to 1) study the implementation of Sankhahavatthus in the community of Wat Mai Charoen Rat, Nong Chok, Bangkok, 2) to compare the conflicts occurring in the community of Wat Mai Charoen Rat, Nong Chok, Bangkok, classified by independent variables and 3) to present opinions on the application of Sankhahavatthu teaching to reduce conflict in the community of Wat Mai Charoenrat, Nong Chok, Bangkok. The research was quantitative research which was survey research. The research tool was a questionnaire to determine the sample size of 210 people living in Wat Mai Charoen Rat community, Nong Chok, Bangkok by opening the tables of Krejcie and Morgan. The research results found that People living in the Wat Mai Charoenrat community have applied the 4 principles of Sangkhawatthu in various areas as follows: 1) People are generous. share with each other Create love and unity in the community. 2) Speak with polite words. and give words of encouragement to each other 3) There is a helping hand when someone is in trouble without expecting anything in return. Develop the community together 4) Treat everyone in the community equitably and equally. The results of comparing conflicts in the Wat Mai Charoenrat community, Nong Chok District, Bangkok found that people in the Wat Mai Charoenrat community with gender, age, and family status Education level and the average monthly income were different. There was no difference in the application of the 4 principles of Sanghawatthu in the Wat Mai Charoenrat community, Nong Chok District, Bangkok Province. People in the Wat Mai Charoen Rat community have therefore adopted the 4 Sangha Vatthu principles, which are Dhamma principles. For use in everyday life and to strengthen good relations in the Wat Mai Charoenrat community, Nong Chok District, Bangkok.

Keywords: Sangahavatthu Principle; Buddhism; Conflicts in the Community

บทนำ

ความขัดแย้ง เป็นสภาพการณ์หรือสถานการณ์ที่เป็นความแตกต่างที่บุคคล 2 คน หรือ มากกว่า แสดงพฤติกรรมเปิดเผยออกมาอย่างแตกต่างกัน สภาพการณ์เหล่านี้คือ ความขัดแย้ง ซึ่งอาจเกิดจากมีการรับรู้ในเป้าหมายที่แตกต่างกัน มีความเข้าใจผิดหรือไม่เข้าใจวัตถุประสงค์มีความต้องการที่แตกต่างกันหรือแย่งชิงในสิ่งเดียวกัน หรือต้องการความเท่าเทียมกันทั้งด้าน วัตถุประสงค์และคุณค่าเกิดความรู้สึกต้องการเอาชนะหรือทำให้ฝ่ายตรงข้ามไม่พึงพอใจ สูญเสีย หรือถูกกดดันหรือเกิดความต้องการที่เหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง สถานการณ์เหล่านี้จะทำให้เกิดความตึงเครียดเพราะความไม่เห็นด้วยหรือไม่ตกลงด้วย และมีแนวโน้มทำให้แต่ละฝ่ายมีทิศทางที่ตรงข้าม บทสรุปของความขัดแย้งก็จะกลายเป็นแบ่งฝักแบ่งฝ่ายเป็นหน่วยย่อยของสังคมที่ไม่ขึ้นตรงต่อกลุ่ม ใหญ่ทั้งในแง่ของความคิดและการปฏิบัติส่งผลกระทบเสียหายต่อสันติสุขของสังคม

ในปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับปัญหาวิกฤติการณ์ความขัดแย้งที่มีความซับซ้อน และมีความเป็นพลวัตรสูงมากขึ้นเรื่อย ๆ อันเกิดจากการสะสมของความรุนแรงเชิงโครงสร้างทางสังคม (Structural

Violence) ที่กดขี่และทำให้ผู้คนรู้สึกแปลกแยก และแบ่งแยกคนในสังคมออกจากกัน ผสานกับความรุนแรงทางวัฒนธรรม (Cultural Conflict) ที่ให้ความชอบธรรมกับความรุนแรงเชิงโครงสร้างและความรุนแรงทางตรง นอกจากนั้นขั้นต่อไปของปัญหายังถูกกดทับด้วยปัญหาพัฒนาการ และการขยายตัวของความขัดแย้งที่เจริญเติบโตควบคู่ไปกับยุทธศาสตร์ และเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ ซึ่งเกิดจากการที่รัฐใช้กลไกทางเศรษฐกิจเป็นตัวขับเคลื่อนสถาบันต่าง ๆ ของประเทศเพียงกลไกเดียว จนทำให้ประชาชนในชนบท คนด้อยโอกาส และคนยากจนถูกยัดเยียดสถานะของการเป็นคนชายขอบของสังคม โดยที่พวกเขาเหล่านั้นไม่มีสิทธิ์เลือก ผนวกกับปัญหาการบริหารงานของรัฐแบบรวมศูนย์แต่กระจัดกระจายปัญหาประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่ไม่มีประสิทธิภาพ และปัญหาทางด้านโอกาส ในการเข้าถึงการศึกษาที่ไม่เท่าเทียมสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้ผสานรวมตัวกันจนกลายเป็นวิกฤติการณ์ความขัดแย้งในสังคมไทย ที่ไม่สามารถหาทางออกได้ และเมื่อประชาชนไม่ได้รับความยุติธรรมในสังคมอย่างที่ควรจะเป็น และรัฐไม่สามารถแก้ปัญหา และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง จึงก่อให้เกิดการประท้วงดื้อแพ่ง หรือการขัดขืนอย่างสงบ (Civil Disobedience) จนถึงขั้นใช้กำลังและความรุนแรงในการเรียกร้อง และคัดคานอำนาจรัฐดังที่ปรากฏอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

ในทางพุทธศาสนาเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นในระดับใดก็ตาม พระพุทธเจ้าทรงเห็นว่าเป็นหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนที่จะต้องเข้าไปเจรจาไกล่เกลี่ยเชื่อมความสัมพันธ์ที่มีรอยร้าวของบุคคลหรือกลุ่มคนที่ขัดแย้งกันให้กลับมาคืนดีดังเดิม ซึ่งการพยายามช่วยเหลือเป็นคนกลางเจรจาไกล่เกลี่ยจะช่วยยุติความขัดแย้งลง และจะทำให้เกิดความสามัคคีปรองดองกันขึ้น และเป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสสรรเสริญยกย่อง ดังความที่ปรากฏในพระไตรปิฎกว่า “ผู้ใดเมื่อชนเหล่าอื่นล่วงเกินกัน เขาสามารถประสานชนเหล่านั้นได้ด้วยตัวเอง ผู้นั้นแหละเป็นผู้ยอดเยี่ยม เป็นผู้นำภาระไปเป็นผู้ทรงธุระไว้ได้” (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ทั้งนี้ เมื่อมีความแย้งเกิดขึ้น พระพุทธเจ้าก็มิได้ทรงวางเฉยต่อปัญหาดังกล่าว แต่ทรงใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยให้ความสำคัญกับผู้กระทำความผิด ชุมชน และผู้เสียหาย และทรงวางระเบียบแบบแผนในการป้องกันเหตุที่จะทำให้มีการกระทำความผิดซ้ำโดยการบัญญัติเป็นธรรมวินัยขึ้นหรือประมวลสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้เป็นกรอบปฏิบัติที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมภายในให้เจริญขึ้น (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ป.อ. ปยุตฺโต, 2559) เป็นลักษณะของบรรพชิตที่นำไปสู่ความศรัทธาเลื่อมใสของหมู่ชน สามารถนำความรู้ที่เกิดขึ้นจากการสัมผัสแหล่งเรียนรู้และสามารถเพิ่มทักษะในการนำไปปฏิบัติได้จริง เมื่อเข้าใจแล้วจึงลงมือปฏิบัติคือ ทดลองฝึกปฏิบัติตามที่ได้เรียนมา และการปฏิบัตินี้จะนำไปสู่ความรู้แจ้งเห็นจริง (Damnoen et al., 2021) การบูรณาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินเนินชีวิตในการพัฒนาพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม (พระอรรถชาติ เตชดำรง, 2566) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำไปใช้ด้วยความรอบคอบ (Tan & Damnoen, 2020) ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา (โยตะ ชัยวรมันกุล และคณะ, 2566) ความรู้ ควบคู่กับการมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม ด้วยการปฏิบัติตามหลักเบญจศีลและเบญจธรรมเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างสุขสงบ (ปรียพร วิศาลบูรณ์ และคณะ, 2566) และมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (Klomkul et al., 2023)

ชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ แขวงคลองสิบสอง เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีประชากรทั้งสิ้น 200 หลังคาเรือน ประมาณ 450 คน ปัญหาที่ความขัดแย้ง ได้แก่ การรุกล้ำที่ดิน ที่อยู่อาศัย และที่ดินสำหรับเพาะปลูก ซึ่งเป็นความขัดแย้งกันเพื่อที่แย่งชิงผลประโยชน์ระหว่างคนในชุมชน ปัญหาการแย่งที่ทำมาหากิน ได้แก่ การแย่งที่ค้าขาย ตั้งร้านแผงลอย ซึ่งเป็นความขัดแย้งของคนในชุมชน การขัดผลประโยชน์ในชุมชน

ได้แก่ การเลือกพวกตนทำงานซึ่งมีผลประโยชน์ต่างตอบแทน ทำให้เกิดความขัดแย้งในชุมชน ทำให้ชุมชนขาดความสามัคคี ขาดความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน

ดังนั้นผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องปัญหาความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์และการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาในการลดการขัดแย้งในสังคมวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานครนี้ ผู้วิจัยศึกษาหลักสังคหวัตถุ 4 ศึกษาความขัดแย้งในสังคม ศึกษาความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของชุมชน และนำแนวทางมาประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาในการลดการขัดแย้งในสังคม เพื่อให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข สังคมน่าอยู่ คนในชุมชนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมด้วยความรักใคร่สามัคคี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชากรที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน
2. ประชากรที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน
3. ประชากรที่มีสถานภาพต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน
4. ประชากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน
5. ประชากรที่มีอาชีพต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน
6. ประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

สังคหวัตถุ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคนผูกใจคน และประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคี เป็นหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจของคนทั่วไปเป็นการปลูกไมตรีเติมน้ำใจต่อกัน ทำให้สังคมเป็นสุข ดังคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งเป็นสัจธรรมที่ผู้ปฏิบัติตามทุกคนย่อมสามารถรู้แจ้งเห็นจริงได้ด้วยตนเองและทำให้ผู้ปฏิบัติพ้นทุกข์เข้าถึงความสุขและความบริสุทธิ์ภายในได้จริง ธรรมะของพระพุทธองค์เป็นความรู้อันบริสุทธิ์เป็นธรรมโอสถขนานเอกที่สามารถเยียวยารักษาจิตใจของมวลมนุษยชาติให้หลุดพ้นจากความโลภ

ความโกรธ ความหลง เพราะเมื่อใจปราศจากสิ่งเหล่านี้ ใจย่อมสะอาดบริสุทธิ์ มีอานุภาพและเกิดเป็นความเมตตากรุณาปราณี มีแต่ความรักความปรารถนาดีต่อกัน ดังที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “การให้ทาน การพูดจาไพเราะ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ในโลกนี้ความเป็นผู้มีตนสม่ำเสมอในธรรมทั้งหลายนั้นตามควร” (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ดังนั้นเป้าหมายของหลักสังคหวัตถุ สามารถอธิบายได้ดังนี้

1) ทาน คือ การให้ปันสิ่งของตนแก่ผู้อื่นที่ควรให้ คือการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละแบ่งปันเฉลี่ยให้ไม่ใช่ให้จนร่ารวยหรือให้จนหมดเนื้อหมดตัว แต่เป็นการแบ่งปันให้เพื่อแสดงอัธยาศัยไมตรี ผู้ให้ไม่จาเป็นต้องร่ารวยหรือมีฐานะดีกว่าผู้รับเสมอไป และยังรวมถึงการช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ทุนหรือทรัพย์สินสิ่งของตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจ

2) ปิยวาจา พูดอย่างรักกันคือกล่าวคำสุภาพไพเราะน่าฟังชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์มีเหตุผลเป็นหลักฐานชักจูงในทางที่ดีงามหรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจให้กำลังใจรู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดีสมานสามัคคีเกิดไมตรีทำให้รักใคร่นับถือช่วยเหลือเกื้อกูลกันซึ่งแต่ละกลุ่มที่ได้จัดตั้งขึ้นมาจะมีการแบ่งหน้าที่กันและสิ่งที่ขาดเสียไม่ได้คือฝ่ายประชาสัมพันธ์ หากฝ่ายประชาสัมพันธ์พูดจาไม่ดี ถึงโครงการหรือกิจกรรมจะดีแค่ไหนก็ไม่สามารถที่จะโน้มน้าวจิตใจของสมาชิกกลุ่มได้

3) อัตถจริยา การทำประโยชน์คือช่วยเหลือด้วยแรงกายและขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วยปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ในด้านคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี

4) สมานัตตตา วางตนเสมอต้นเสมอปลายให้ความเสมอภาคปฏิบัติสม่ำเสมอกันต่อคนผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มและบุคคลทั่วไปไม่เอาเปรียบบุคคลที่ด้อยกว่า และเสมอในสุขทุกข์คือร่วมสุขร่วมทุกข์ร่วมรับรู้ร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ป.อ. ปยุตฺโต, 2559)

สังคหวัตถุธรรม หลักธรรมสำหรับยึดเหนี่ยวจิตใจคนในสังคม ให้มีความรักใคร่กลมเกลียวสามัคคีกัน เป็นหลักธรรมสำหรับการผูกมิตรไมตรีระหว่างกัน สังคหวัตถุธรรมเป็นเสมือนยานพาหนะที่จะนำมนุษย์ไปสู่ความสุขความเจริญ สังคมของมนุษย์ประกอบขึ้นด้วยบุคคลที่มีภูมิหลังแตกต่างกันมีทั้งคนดีและคนไม่ดี มีทั้งคนที่ร่ำรวยและยากจน ดังนั้นจึงเป็นต้องอาศัยสังคหวัตถุธรรมเป็นเครื่องยึดเหนียวบุคคลแต่ละคนให้มีความผูกพันกันเพื่อสังคมจะได้ดำรงอยู่ในความสงบ และได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นธรรมอันจะก่อให้เกิดความผาสุกในชุมชนในบ้านเมืองและประเทศชาติอันจะทำให้ได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขนั่นเอง ชุมชนที่ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 จะช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

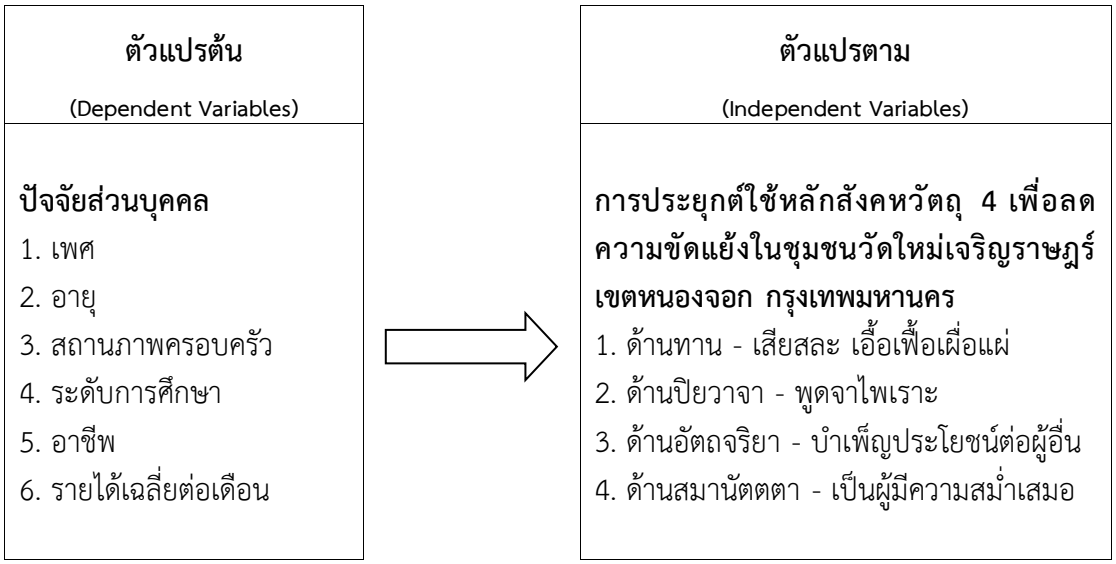

แผนภูมิที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชาชนในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร จำนวน 460 คน (สำนักงานเขตหนองจอก, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ประชาชนในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คน โดยการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ตารางนี้ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรและกำหนดให้สัดส่วนของประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% โดยผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2542) โดยใช้ระยะเวลาระหว่างเดือน พฤศจิกายน – ธันวาคม 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการสร้าง และขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2) นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาวิเคราะห์ และกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย

3) สร้างข้อคำถามแบบสอบถามโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้แบบสอบถามชนิดตรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามชนิดเลือกตอบจำแนกเป็น 4 ด้าน คือ 1. ด้านทาน คือการเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 2. ด้านปิยวาจา คือการพูดจาไพเราะ 3. ด้านอัตถจริยา คือการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น และ4. ด้านสมานัตตตา คือ เป็นผู้มีความสม่ำเสมอซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรส่วนประเมินค่า (Numerical Rating Scale) มี 5 อันดับตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยกำหนดคำถามเชิงบวกจำนวน 24 ข้อ มีระดับการจัดการ 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) ดังนี้

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรี

4) นำแบบสอบถาม (ฉบับร่าง) ที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา การใช้ภาษาและความชัดเจนของข้อคำถาม และนำกลับมาปรับปรุงตามคำแนะนำ

5) นำร่างแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปตรวจสอบความเรียบร้อยและนำเสนอแบบสอบถามนั้นต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา การใช้ภาษาและความชัดเจนของข้อคำถามและตรวจสอบความเที่ยงตรงและความครอบคลุมเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 5 ท่าน

6) นำร่างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

7) นำเครื่องมือที่ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างประชาชนในชุมชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัย จำนวน 30 ชุดเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงทั้งฉบับได้เท่ากับ .9066

8) นำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลจากประชาชนในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ (Assessment of Research Tools) ในการตรวจสอบเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. หาความเที่ยงตรง (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเสนอประธานและคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เมื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบสอบถามตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างรอข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไปทุกข้อ

2. หาความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปทดลองใช้ (Try out) กับชุมชนวัดสังฆราชา เขตลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 ชุดเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงทั้งฉบับได้เท่ากับ .9066

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ ประชาชนในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานครโดยใช้แบบสอบถามด้วยตนเองดังนี้

1. นำแบบสอบถาม จำนวน 210 ชุด โดยกระจายกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร การเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเก็บคืนภายใน 2 สัปดาห์

2. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากประชาชนในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานครทั้งหมด โดยอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์จำนวน 210 ชุด คิดเป็นแบบสอบถามที่ได้รับคืนร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเช่น ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐานเพื่อการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (T - test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และทดสอบค่าเอฟ (F - test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Schefe)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

เพศ จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงมีจำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 53.20 รองลงมา เพศชาย จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 46.80

อายุ จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุ 40 - 50 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 27.60 รองลงมาคือ อายุ 51 - 60 ปีจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 25.60

อายุ 29-39 ปีจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 20.80 อายุ 18 - 28 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 15.20 และอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 10.80

สถานภาพของครอบครัว จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 รองลงมา คือ โสด จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 23.2 แยกกันอยู่ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 และ หย่าร้าง จำนวน 32 คนคิดเป็นร้อยละ 12.8

ระดับการศึกษา จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 76.8 รองลงมาประถมศึกษา จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 ปริญญาตรี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4

อาชีพ จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 29.20 รองลงมาคืออาชีพ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 26.80 พนักงานบริษัท/โรงงาน จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 18.40 ค้าขาย จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.20 และรับราชการ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.40

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 รองลงมา 10,001 -20,000 บาท จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 308 สูงกว่า 30,001 บาท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 14.4 และต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 8

ผลการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

1. โดยภาพรวม การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.68) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า มีการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ ดังนี้ ด้านสมานัตตตา ($\overline{X}$ = 3.80) ด้านปิยวาจา ($\overline{X}$ = 3.72) ด้านทาน ($\overline{X}$ = 3.68) และด้านอัตถจริยา ($\overline{X}$ = 3.41) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านทาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก $\overline{X}$ = 3.68) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า เมื่อประชาชนมีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันเป็นส่วนมาก เมื่อปรุงอาหารมักจะแบ่งให้เพื่อนบ้านได้ชิมเป็นประจำ ($\overline{X}$ = 3.81) ร่วมบริจาคสิ่งของ เครื่องใช้ ให้แก่ชุมชนเมื่อมีกิจกรรม ($\overline{X}$ = 3.74) คอยสอดส่องดูแลบ้าน ในยามที่เจ้าของบ้านไม่อยู่ ($\overline{X}$ = 3.62) เมื่อเพื่อนบ้านเดือดร้อน ยินดีให้ ความช่วยเหลือทันที ($\overline{X}$ = 3.58) ร่วมกับเพื่อนบ้านในการออกโรงทานเลี้ยงอาหารในงานต่าง ๆ ($\overline{X}$ = 3.55) และให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่ทางชุมชนจัดขึ้น ($\overline{X}$ = 3.54) ตามลำดับ

3. ด้านปิยวาจา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.72) เมื่อพิจารณารายละเอียด ในแต่ละข้อ พบว่า พูดจาด้วยถ้วยคำไพเราะเสมอ ($\overline{X}$ = 3.95) พูดให้กำลังใจเพื่อนบ้าน ไม่ตำหนิ ($\overline{X}$ = 3.86) พูดคุยเป็นกันเองไม่ถือตัว ($\overline{X}$ = 3.71) คอยพูดแนะนำสิ่งที่ดีงาม ($\overline{X}$ = 3.67) จะเป็นคนที่พูดให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อเพื่อนบ้านด้วยกัน ($\overline{X}$ = 3.59) และเมื่อมีผู้ใดพูดจาไม่ดีก็ไม่ถือโกรธพร้อมให้อภัย ($\overline{X}$ = 3.55) ตามลำดับ

4. ด้านอัตถจริยา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.41) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ร่วมกับคนในชุมชนปลูกต้นไม้เพื่อรักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ($\overline{X}$ = 3.68) อยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นอยู่ในระดับปานกลาง คือ เป็นจิตอาสา สามารถช่วยเหลือชุมชนอื่น ๆ ได้ตลอดเวลา ($\overline{X}$ = 3.48)

ความอนุเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ($\overline{X}$= 3.41) แบ่งปันความรู้ให้แก่เยาวชนในชุมชน ($\overline{X}$ = 3.36) คอยช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขาเดือดร้อน ($\overline{X}$ = 3.33) และมีส่วนร่วมสนับสนุนโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ($\overline{X}$ = 3.18)ตามลำดับ

5. ด้านสมานัตตตา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.80) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า ประชาชนยึดถือความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันในชุมชน ($\overline{X}$= 4.03) ปฏิบัติกับทุกคนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่หวังผลตอบแทน ($\overline{X}$ = 3.84) ปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชนอย่างเคร่งครัด ($\overline{X}$ = 3.76) เป็นมิตรกับทุกคนในชุมชน ($\overline{X}$ = 3.74) ไม่เอารัดเอาเปรียบเพื่อนบ้านและชุมชน ($\overline{X}$ = 3.73) และกระตือรือร้น คอยดูแลเอาใจใส่เพื่อนบ้านทุกคน ($\overline{X}$ = 3.67) ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน นำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

1.เพศ การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในชุมชนหนองสนม ที่มีเพศต่างกัน มีระดับในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

2. อายุ การเปรียบเทียบในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานครโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในชุมชนหนองสนมที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน ในด้านทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับด้านอื่น ๆ ประชาชนในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานครมีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

3. สถานภาพครอบครัว ในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

4. ระดับการศึกษา การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

5. อาชีพ การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยรวม แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก

กรุงเทพมหานคร ที่มีอาชีพต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน ในด้านทานและด้านอัตถจริยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับด้านปิยวาจา และด้านสมานัตตตา ประชาชนในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชน วัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ชาวบ้านในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

แสดงสรุปผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ปัจจัยส่วนบุคคล	**ผลการทดสอบ**	
	ยอมรับสมมติฐาน	**ปฏิเสธสมมติฐาน**
	การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร	
เพศ		✔
อายุ	✔	
สถานภาพครอบครัว		✔
การศึกษา		✔
อาชีพ		✔
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		✔

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ และอาชีพแตกต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันจึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ส่วน ประชาชนในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ ที่มีเพศสถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

ประชาชนที่ตอบแบสอบถามปลายเปิดนี้ มีจำนวน 100 คน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 210 คน ได้มีข้อเสนอแนะชาวชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เกี่ยวกับทานให้มีการแบ่งปันช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกัน และกัน ทำให้มีความขัดย้งในชุมชนน้อยลง ปิยวาจาอยากให้มีการพูดจาให้สุภาพในชุมชน และพูดแนะนำสิ่งที่ดีให้กัน อัตถจริยาชาวชุมชนอยากให้มีการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส และจัดกิจกรรมให้ทุกคนมีส่วนร่วมทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชน สมานัตตตาอยากให้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชน และมีข้อปฏิบัติติที่ทัดเทียมกัน ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน ทำให้ชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์จึงได้นำหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรม สำหรับ

การในการใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นการประสานเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร สามารถที่จะอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

จากการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานครมีการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์เป็นอย่างดีเพราะว่า สังคหวัตถุ 4 เป็นเหมือนเครื่องป้องกันความขัดแย้ง ที่ทำให้เกิดความเอื้อเฟื้อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน แบ่งปันสิ่งของ ทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี ในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ให้ไปสู่ความสงบสุข และดูแลซึ่งกัน และกัน เมื่อเข้าใจแล้วจึงลงมือปฏิบัติคือ ทดลองฝึกปฏิบัติตามที่ได้เรียนมา และการปฏิบัตินี้จะนำไปสู่ความรู้แจ้งเห็นจริง (Damnoen et al., 2021) การบูรณาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินเนินชีวิตในการพัฒนาพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม (พระอรรถชาติ เดชดำรง, 2566) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำไปใช้ด้วยความรอบคอบ (Tan & Damnoen, 2020) ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา (โยตะ ชัยวรมันกุล และคณะ, 2566) ความรู้ ควบคู่กับการมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม ด้วยการปฏิบัติตามหลักเบญจศีลและเบญจธรรมเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างสุขสงบ (ปรียพร วิศาลบูรณ์ และคณะ, 2566) และมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (Klomkul et al., 2023) หรือการให้การสนับสนุนกิจกรรมส่วนรวมที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการป้องกันความขัดแย้งในชุมชน

องค์ความรู้จากการวิจัย

สังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจระหว่างคนในชุมชนให้เกิด ความรัก ความผูกพัน และความสามัคคีซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการป้องกันความขัดแย้งดังต่อไปนี้

1. การป้องกันความขัดแย้งที่เกิดจากความต้องการ โดยนำหลักสังคหวัตถุข้อทาน การให้ด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งมีลักษณะเป็นสิ่งที่มองเห็นได้ เช่น การให้ทรัพย์ การแบ่งปันสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือกัน และในลักษณะเป็นสิ่งที่มองไม่เห็น เช่น การให้อภัย ซึ่งการให้ดังกล่าวเป็นการสร้างความรัก ความผูกพันให้เกิดขึ้นภายในชุมชน

2. การป้องกันความขัดแย้งที่เกิดจากการรับรู้ ความรู้สึก และอารมณ์ โดยนำหลักสังคหวัตถุข้อ ปิยวาจา การพูดด้วยความสุภาพ ไพเราะ อ่อนหวาน สร้างกำลังใจ สร้างความสามัคคี โดยเริ่มต้นจากคนในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน เป็นการสร้างสัมพันธไมตรี ที่ดีต่อกัน

3. การป้องกันความขัดแย้งที่เกิดจากค่านิยม โดยนำหลักสังคหวัตถุข้อ อัตถจริยา การประพฤติประโยชน์แก่ตนเอง และชุมชน การให้ความช่วยเหลือ หรือการให้การสนับสนุนกิจกรรมส่วนรวมที่เกิดขึ้นภายในชุมชน โดยไม่มุ่งหวังผลประโยชน์ตอบแทนเพื่อตนเองเป็นที่ตั้ง แต่มุ่งหวังผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในชุมชนเป็นที่ตั้ง

4. การป้องกันความขัดแย้งที่เกิดจากอำนาจ โดยนำหลักสังคหวัตถุข้อ สมานัตตตา เป็นการวางตัวหรือ ภาระหน้าที่ของตนที่รับผิดชอบ ไม่ทำตนอยู่เหนือกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ การไม่เอารัดเอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน และความเสมอภาคให้เกิดขึ้นในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยนชน์

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาพบว่าเพศ, อาชีพแตกต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 แตกต่างกันจากผลการวิจัยผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

1. ควรมีการพัฒนาระบบการพัฒนาชุมชนอย่างไม่หยุดยั้งในเชิงรุก เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

2. ควรมีการยึดแนวสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาชุมชนด้านทาน โดยการเสียสละประโยชน์สุขส่วนตนและยึดประโยชน์สุขส่วนรวมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน

3. ควรมีการยึดแนวสังคหวัตถุ 4 ในการแนะนำประชาชนสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน ด้าน ปิยวาจา โดยการพูดจาไพเราะ อ่อนหวาน สุภาพอ่อนโยน เป็นกันเอง

4. ควรมีการยึดแนวสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาชุมชนด้านอัตถจริยา โดยทำตนให้เป็นประโยชน์ ทำสิ่งที่มีประโยชน์ และสร้างสรรค์แต่สิ่งที่มีประโยชน์ให้แก่ประชาชน พัฒนาชุมชนเพื่อประชาชนได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด

5. ควรมีการยึดแนวสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาชุมชนด้านสมานัตตตา โดยมีความเสมอต้นเสมอปลายและวางตนให้เหมาะสมในการปฏิบัติงาน โดยไม่เลือกปฏิบัติแก่ชุมชนใด ควรปฏิบัติโดยเสมอเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการพัฒนาชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยใช้หลักธรรมอื่น เช่น พรหมวิหาร 4 อิทธิบาท 4 เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบว่าผลการวิจัยเหมือนหรือแตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้

2. ควรขยายขอบเขตการวิจัย การศึกษาการการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อลดความขัดแย้งในชุมชนวัดใหม่เจริญราษฎร์ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่กว้างขวางขึ้นอีกต่อไป

3. ควรมีการเพิ่มเครื่องมือในการวิจัยให้กว้างมากขึ้นนอกเหนือจากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม เช่น การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ให้ได้ผลตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

4. ควรมีการติดตามและประเมินผลทุกครั้งที่มีการนำหลักธรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาชุมชน

5. ควรทำการศึกษาวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาในการพัฒนาชุมชนในสำนักงานเขตที่มีความสำคัญต่อประชาชนส่วนใหญ่เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS.* กรุงเทพฯ: บิสซิเนส อาร์แอนด์ดี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2550). *ธรรมนูญชีวิต.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

โยตะ ชัยวรมันกุล, พระครูโสภณวีรานุวัตร, สุพัฒน์ ชัยวรรณ์, สายน้ำผึ้ง รัตนงาม และ ธนัชพร เกตุคง. (2566). พุทธนวัตกรรมภาวนา 4 เพื่อเพิ่มพลังของผู้สูงอายุ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 6*(2), 611-625.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2559). *พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย.* (พิมพ์ครั้งที่ 47). กรุงเทพฯ: เพ็ทแอนด์โฮม.

Damnoen, P. S., Siri, P., Supattho, P. S., & Kaewwilai, K. (2021). The Development of Student Characteristics in According to the Nawaluk Framework of the Buddhist integration of Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College. *Asia Pacific Journal of Religions and Cultures, 5*(2), 126–135.

Klomkul, L., Damnoen, S., Sawasdee, U., & Wilairadtanakun, A. (2023). Network Development of Buddhist Communication Innovative Space For Media Literacy of Thai Youths. *Journal of Namibian Studies: History Politics Culture,* 35, 919-935.

Tan, C. C., & Damnoen, P. S. (2020). Buddhist Noble Eightfold Path Approach in the Study of Consumer and Organizational Behaviors. *Journal of MCU Peace Studies, 8*(1), 1–20.